

KOMMUNIKATIONSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 20/2012 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av körkortslagen och av vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 6 november 2012 regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av körkortslagen och av vissa lagar som har samband med den (RP 144/2012 rd) till kommunikationsutskottet för beredning.

Motioner

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande lagmotion:

— LM 43/2012 rd med förslag till lag om ändring av 72 § i körkortslagen (Ismo Soukola /saf). Motionen remitterades till utskottet den 11 oktober 2012.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Eija Maunu, kommunikationsministeriet
- regeringsråd Mika Kättö, inrikesministeriet
- enhetschef Ari Herrala, Trafiksäkerhetsverket

- dataombudsman Reijo Aarnio, Dataombudsmannens byrå, OM
- överingenjör Timo Repo, Utbildningsstyrelsen
- lektor Jyrki Hapulahti, Hämeen ammattikorkeakoulu
- överinspektör Hanna Piipponen, Polisstyrelsen
- ordförande Sakari Kaikkonen, Ammattipätevyyskouluttajat ry
- kommunikationschef Saara Remes, Bussförbundet
- utbildningschef Tapani Rintee, Finlands Bilskolleförbund rf
- chef för lag- och TIR-frågor Esa Näätänen, Finlands Transport och Logistik SKAL rf.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- inrikesministeriet
- Huvudstaben
- Moottoriliikenteen Keskusjärjestö
- Trafikskyddet
- Finlands Trafikmedicinska Förening
- Suomen Motoristit ry.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONERNA

Regeringens proposition

I propositionen föreslår regeringen att körkortslagen ändras. Genom ändringarna preciseras och förenhetligas de körkortsbestämmelser och för-

farande som följer av den nya körkortslagens ikraftträdande. Ändringarna gäller bland annat bestämmelserna om kortvarig körrätt, giltigheten i Finland för körkort som utfärdats utom-

lands och olika förfaranden under övergångsperioden.

Propositionen innehåller också förslag till ändringar av vägtrafiklagen, lagen om lastbils- och bussförarens yrkeskompetens, lagen om fordonstrafikregistret och lagen om alkoholövervakad kör rätt.

Förfarandena i trafikläro ut bildningen och den tillhörande praktiken preciseras. De ändringar som gäller praktiken anknyter till förändringarna i försvarsmaktens trafikläro ut bildning. Till lagen om lastbils- och bussförarens yrkeskompetens fogas bestämmelser om undervisningspraktik i ett utbildningscentrum som ger yrkeskompetensutbildning. I den lagen utvidgas undantaget från kravet på förarens yrkeskompetens vid körningar i Gränsbevakningsväsendets uppgifter. Till den lagen fogas också en bestämmelse om att yrkeskompetenskravet ska tillämpas under en övergångsperiod på dem som kör transporter från andra EU- eller EES-stater när fristen för avläggande av den första fortbildningsperioden i transportens avgångsland är längre än vad som föreskrivs i denna lag men inom de ramar som Europeiska unionens lagstiftning tillåter.

Definitionen av kortvarig kör rätt och kortvarigt körkort och de förfaranden som hänför sig därtill preciseras bland annat när strängare uppföljning av förseelser ska tillämpas. Till motorcykelutbildning som ges med undervisningstillstånd fogas ett krav på gemensam undervisning för läraren och eleven innan körundervisningen ges, på samma sätt som inom mopedutbildningen. När motorcykelkörkortets kategori höjs på grund av erfarenhet ska undervisningen ges i bilskola, om läraren inte har behörighet för bilskollärare som ger körundervisning med motorcykel.

Körkortslagens bestämmelser om utländska körkorts giltighet ändras och till lagen fogas bestämmelser om det förfarande som ska iakttas när innehavare av utländska körkort meddelas

körförbud. Körkortslagens och vägtrafiklagens bestämmelser om anmälan som myndigheterna ska göra till fordonstrafikregistret preciseras. I lagen om fordonstrafikregistret ändras bestämmelserna om bevarande och utlämnande av vissa uppgifter.

Lagarna avses träda i kraft den 19 januari 2013.

Lagmotionen

I 72 § 1 mom. i körkortslagen sägs det att polisen genast ska bestämma om det temporära körförbudet ska fortsätta gälla eller inte. Det temporära körförbudet ska fortsätta att gälla tills domstolen beslutar om körförbud, om det är sannolikt att personen har gjort sig skyldig till en gärning enligt 70 § 1 mom. 2 punkten.

Enligt gällande lag måste man efter normala förhör för brottsutredning enligt förvaltningslagen också höra den som innehar kör rätt i en fråga om kör rätt. Efter det ska polisen besluta om körförbudet ska fortsätta att gälla eller inte. Ute på fältet går det vanligen till så att körförbudet i vilket fall som helst förlängs, om frågan går vidare till tingsrätten, det vill säga fortfarande betraktas som grovt äventyrande av trafiken eller framförande av fordon under påverkan av alkohol eller rusmedel. Frågan ändras inte av att den som innehar kör rätt försvarar sig. När brottsrubriceringen ändras redan före tingsrätten, exempelvis i förundersökningen, ändras rubriceringen till allvarlig likgiltighet eller återställs kör rätten, om det är nödvändigt.

I lagmotionen föreslås att allt annat utom den första meningen stryks i 1 mom. Ändringen medverkar bara till att onödiga förhör och onödiga åtgärder ute på fältet enligt den gällande lagen försvinner. Också 1 kap. 2 § i polislagen (principen om mindre skada) får genomslag i ändringen. Ändringen sparar tid och möda för den som innehar kör rätt, polisen och domstolen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande kommentarer och ändringsförslag.

Syftet med propositionen är att precisera bestämmelserna och förfarandena om körkort och samordna tillämpningen av dem i och med att den nya körkortslagen träder i kraft den 19 januari 2013. I propositionen ingår också ändringar i vägtrafiklagen, lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare, lagen om fordonstrafikregistret och lagen om alkoholövervakad körrätt som föranleds av körkortslagen, ändringar av den och utvecklingsbehov i övrigt. Exakt och fungerande körkortslagstiftning spelar en stor roll i all fordonstrafik. Utskottet föreslår att det i lagförslag 1 görs en ändring i utbildningskravet på den som ger körundervisning med motorcykel och en del lagtekniska justeringar. Vidare föreslår utskottet vissa preciseringar i undantagsbestämmelserna om kraven på yrkeskompetens i lagförslag 3.

Propositionen innehåller inga förslag till ett system med felpoäng, något som riksdagen länge har krävt. Det beror på att detta enligt regeringen kräver både utredning och förberedelse. En utredning av frågan ska enligt planerna ingå som ett led i att verkställa principbeslutet om trafiksäkerheten 2012—2014. Utskottet anser körkortsuppföljning utifrån ett system med felpoäng vara mycket viktig och nödvändig och hänvisar till riksdagens uttalande om ett system med felpoäng (RP 212/2010 rd — RSv 269/2010 rd).

Vissa ställningstaganden

Utskottet har noterat att minimiåldern i kategori C stiger till 21 år och i kategori A till 24 år från och med den 19 januari 2013. Den som har inlett förarutbildning eller inte blivit godkänd i examen under de tidigare gällande bestämmelserna har inte rätt att avlägga examen enligt de tidigare mindre stränga bestämmelserna. Enligt uppgifter från ministeriet bedöms rätten att avlägga

examen alltid utifrån den gällande lagen och principen bygger på EU:s direktiv om körkort (2006/126/EG).

De höjda åldersgränserna för rätt att avlägga förarexamen som träder i kraft i början av 2013 är till skada framför allt för de elever på små bilskolor som har inlett studierna för körkort i kategori C i tid, men som på grund av bilskolans bristfälliga utrustning och för få undervisningstimmar får se sina studier förlängas så att de strängare åldersgränserna hinner träda i kraft. Detta enligt uppgifter till utskottet. Det är ett mycket allvarligt hot mot enskilda elever på bilskolorna, anser utskottet och uppmanar enskilda bilskolor och hela branschen att se till att eleverna inte lider rättsförluster på grund av bristande utrustning. Vidare påpekar utskottet att de aktuella ändringarna godkändes av riksdagen redan i januari 2011 och att ändringarna därför inte kan ha kommit som en överraskning för vare sig bilskolebranschen eller eleverna.

I 2 § 3 mom. 7 punkten i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare ingår möjligheten att använda buss för privat körning utan att ha yrkeskompetens. Kravet på yrkeskompetens gäller nämligen inte förare av en buss som används i privat bruk för andra än kommersiella ändamål för transport av personer som bor i samma hushåll som föraren, då någon av dem äger bussen. Bestämmelsen har kritiserats särskilt för att rätten att transportera personer utan yrkeskompetens inte gäller mor- eller farföräldrar eller barn som bor någon annanstans än i samma hushåll. Det är viktigt att bestämmelsen i fortsättningen omvärderas ur det perspektivet, anser utskottet.

I räddningsuppdrag krävs det inte yrkeskompetens av föraren. De sakkunniga gav uttryck för sin oro för att undantagsbestämmelsen om yrkeskompetens tillämpas i avtalsbrandkårerna på fordon som hör till räddningstjänsten. Detta gällde särskilt transporter inom ramen för avtalsbrandkårernas ungdomsavdelningar. De sakkunniga bedömde att de gällande undantagsbestämmelserna för yrkeskompetens gäller all verksam-

het enligt och på grundval av räddningslagen (379/2011) vid räddningsverken och avtalsbrandkårerna. Då är till exempel avtalsbrandkårens övningar enligt veckoprogrammet att betrakta som transporter som undantagsbestämmelsen om kravet på yrkeskompetens ska tillämpas på. Utifrån de uppgifter utskottet har fått går det i dagsläget inte att ändra undantagsbestämmelsen. Ändringar kan införas i räddningslagstiftningen. Ett annat alternativ är att precisera tolkningarna i brandkårsavtalen mellan avtalsbrandkårerna och räddningsverken.

Detaljmotivering

Lagförslag 1

40 §. *Undervisningstillstånd för annan utbildning än för körkort i kategori B.* Den nya 5 punkten i 1 mom. lägger fast lärarbehörigheten i förarutbildningen när kategorin för motorcykel höjs på grundval av erfarenhet. Undervisningen måste ges i bilskola om läraren inte har tillstånd att vara trafiklärare och behörighet att ge körundervisning med motorcykel. Enligt vad utskottet erfar leder reformen till att undervisningen helt och hållet förläggs till bilskolor.

Utskottet föreslår därför att också personer som på något annat sätt visat att de har erfarenhet av att ge körundervisning med motorcykel ska kunna vara lärare. Undervisningserfarenheten ska godkännas av Trafiksäkerhetsverket.

67 §. *Villkorligt körförbud.* Utskottet föreslår en lagteknisk justering i 1 och 2 mom. Ordet "koetusaika" i den finska lagtexten ändras till "koeaika" som är den term som används i strafflagen (39/1889). Ändringen påverkar inte den svenska lagtexten där det redan står prøvotid. Ändringen avser att visa att "koeaika", prøvotid, är den tid då det testas hur en brottsling klarar sig i fortsättningen, och inte att bokstavligen sätta personen på prov som "koetusaika" kan indikera.

68 §. *Verkställande av villkorligt körförbud.* Refererande till 67 § föreslår utskottet att "koetusaika" ändras till "koeaika" i 1 och 2 mom. Ändringen påverkar inte den svenska lagtexten.

69 §. *Övervakad körrätt.* Refererande till 67 § föreslår utskottet att "koetusaika" ändras till "koeaika" i 1, 2 och 5 mom. Ändringen påverkar inte den svenska lagtexten.

Lagförslag 3

2 §. *Tillämpningsområde.* Utskottet föreslår ändringar i 3 mom. 3 punkten. Det betyder att kraven på yrkeskompetens mildras för lastbil- och bussförare när de kör lastbil eller buss på transportföretagens slutna depåer och vid vissa typer av underhåll.

Den gällande undantagsbestämmelsen i punkten lämpar sig för flyttning av fordon om fordonen samtidigt provkörs exempelvis för att testa deras funktionsduglighet i samband med reparationer. Utskottet föreslår att restriktionen i installationspersonalens rätt att flytta fordon i samband med testning av funktionsdugligheten avskaffas och att montörer med behörig körrätt utan yrkeskompetens får flytta fordon i samband med reparationer, underhåll eller besiktning. Det betyder att en montör får köra in en reservbil på linjen samtidigt som den defekta bilen tas bort, och även köra bilen till besiktning.

Vidare föreslår utskottet ett undantag från kravet på yrkeskompetens för tvätt- och tankpersonal som flyttar fordon på depåer. Enligt uppgifter till utskottet är depåer ordnade på mycket olika sätt, exempelvis kan en depå vara utspridd över staden eller finnas på båda sidor om en allmän väg. Utskottets förslag till undantag gäller uteslutande körning på depåer utan att komma in på vägar avsedda för allmän trafik. I fortsättningen måste det utredas om ändringen kräver att begreppet depå preciseras för att bestämmelsen ska kunna tillämpas och övervakas effektivt.

Ingressen. Utskottet föreslår att ingressen ändras till följd av ändringarna ovan.

Motionerna

Utskottet har behandlat lagförslagen utifrån propositionen och föreslår därför att lagmotionen avböjs.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslag 2, 4 och 5 utan ändringar,

godkänner lagförslag 1 enligt propositionen men 40 § och 67—69 § med ändringar (Utskottets ändringsförslag)

godkänner lagförslag 3 med ändringar (Utskottets ändringsförslag)

förkastar lagmotion LM 43/2012 rd.

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av körkortslagen

40 §

Undervisningstillstånd för annan utbildning än för körkort för kategori B

På undervisningstillstånd för annan utbildning än för körkort för kategori B tillämpas bestämmelserna i 39 § med följande undantag:

(1—4 punkten som i RP)

5) den som ansöker om undervisningstillstånd för kategori A1, A2 eller A för att ge undervisning enligt 24 § 2 mom. 3 punkten ska ha trafiklärartillstånd och behörighet som lärare som ger körundervisning med motorcykel eller någon annan sådan behörighet för att ge körundervisning med motorcykel som är godkänd av Trafiksäkerhetsverket och som har förvärvat genom utbildarutbildning eller likvärdig erfarenhet.

67 §

Villkorligt körförbud

(Ändringen i 1 och 2 mom. påverkar inte den svenska lagtexten.)

68 §

Verkställande av villkorligt körförbud

(Ändringen i 1 och 2 mom. påverkar inte den svenska lagtexten.)

69 §

Övervakad körrätt

(Ändringen i 1 och 2 mom. påverkar inte den svenska lagtexten.)

(3 mom. som i RP)

(Ändringen i 4 mom. påverkar inte den svenska lagtexten.)

3.

Lag

om ändring av lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (273/2007) 2 § 3 mom. 2 och 3 punkten och 4 mom., 11 § 3 mom., rubriken för 19 § samt 19 § 1 mom., 20 § 4 mom. och 22 §, av dem 2 § 3 mom. 2 punkten, 19 § 1 mom. och 22 § sådana de lyder i lag 389/2011 och 2 § 4 mom. sådant det lyder i lag 532/2008, samt
fogas till 11 § ett nytt 4 mom. som följer:

2 § <i>Tillämpningsområde</i>	tekniska förbättringar eller när ett nytt eller ombyggt fordon provkörs innan <i>det</i> godkänns för trafik, (<i>Ny</i>)
-----	-----
Denna lag gäller inte förare när	(4 mom. som i RP)
-----	-----
(2 punkten som i RP) 3) fordonet provkörs <i>eller flyttas</i> i samband med reparationer, underhåll eller besiktning, <i>flyttas på depån i samband med tvättning, städning eller tankning eller provkörs</i> i syfte att göra	11, 19, 20 och 22 § (Som i RP) Ikraftträdandebestämmelsen (Som i RP)
-----	-----

Helsingfors den 4 december 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kalle Jokinen /saml
vordf. Osmo Kokko /saf
medl. Mikko Alatalo /cent
Thomas Blomqvist /sv
Ari Jalonen /saf
Jukka Kopra /saml
Merja Kuusisto /sd
Suna Kymäläinen /sd

Johanna Ojala-Niemelä /sd
Raimo Piirainen /sd
Janne Sankelo /saml
Arto Satonen /saml
Eila Tiainen /vänst
Ari Torniainen /cent
Reijo Tossavainen /saf
Mirja Vehkaperä /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Kaj Laine.